

DOI: 10.30497/pkn.2024.243865.3032

Received: 2022/10/18

Accepted: 2024/02/11

The Consequences of neoliberalism for sport in the Islamic Republic of Iran

Amin Pournaghi*

Ahmad Fallahi**

Behnam Naghipour Givi***

Although the declarative approach about separating sports from ideology is expressed and promoted by many related organizations, but the analysis of the experiences of countries indicates the connection between them. In this article, the consequences of the presence of neoliberalism in the field of sports in Islamic Republic of Iran are expressed using the method of thematic analysis. The results indicate that in the past two decades, Iran's development policies have more or less followed the neoliberalism, and this has affected Iran's sports and had important consequences which are: effort to hosting various sports events at the international level, creating different professional leagues in sports as a result of commercial approach to sports, spending huge expenses on management of sport clubs by government, developing sport companies active in various fields of commercial sport, commercializing sport education, products and services, handling sport for all by the private sector through local and regional sports clubs, and managing major part of educational sport under the title of non-governmental schools.

Keywords: Commercialization, Deregulation, Islamic Republic of Iran, Neoliberalism, Privatization, Sport, Sport Industry, Thematic analysis.

* Assistant Professor, Physical Education and Sport Science, Faculty of Theology, Islamic Studies and Guidance, Imam Sadiq University, Tehran, I.R.Iran (Corresponding author).

pournaghi@isu.ac.ir

0000-0003-0548-3470

** Assistant Professor of Sport Sciences Department, Humanities Faculty, University of Zanjan, Zanjan, I.R.Iran.

afallahi@znu.ac.ir

0000-0001-8133-0711

*** Assistant Professor, Department of Sports Sociology, Sport Sciences, Research Institute of Iran (SSRI), Tehran, I.R.Iran.

behnam.naghipour@gmail.com

0000-0003-0637-2086

پیامدهای نئولیبرالیسم برای ورزش جمهوری اسلامی ایران

نوع مقاله: پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۷/۲۶

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۱/۲۲

مقاله برای بازنگری به مدت ۱۲۶ روز نزد نویسندگان بوده است.

امین پورنقی*

احمد فلاحی**

بهنام نقی پور گیوی***

چکیده

اگرچه رویکرد اعلامی مبنی بر جدایی ورزش از ایدئولوژی توسط بسیاری از سازمان‌های مرتبط بیان و ترویج می‌شود؛ اما تحلیل تجارب کشورهای مختلف حکایت از ارتباط بین این دو دارد. در مقاله حاضر پیامدهای ناشی از حضور نئولیبرالیسم در حوزه ورزش ایران با استفاده از روش تحلیل مضمون بیان شده است. نتایج پژوهش حکایت از آن دارد که در دو دهه گذشته، سیاست‌های توسعه‌ای جمهوری اسلامی ایران کم‌وبیش از الگوی جهانی نئولیبرالیسم پیروی کرده و همین امر ورزش ایران را تحت تأثیر قرار داده و پیامدهای مهمی در پی داشته که مهم‌ترین آنها عبارت‌اند از: اهتمام زیاد به حضور و میزبانی رویدادهای ورزشی گوناگون در سطح بین‌المللی، ایجاد لیگ‌های مختلف حرفه‌ای در ورزش و به تبع آن حاکمیت رویکرد تجاری و صنعتی در ورزش، صرف هزینه‌های هنگفت از طرف دولت برای باشگاه‌داری، توسعه شرکت‌های ورزشی فعال در عرصه‌های مختلف تجارت ورزش، تجاری شدن آموزش رشته‌های ورزشی، تجاری‌سازی محصولات و خدمات ورزشی، مدیریت ورزش همگانی توسط بخش خصوصی در قالب باشگاه‌های ورزشی محلی و منطقه‌ای و همچنین مدیریت بخشی قابل توجهی از ورزش تربیتی تحت عنوان مدارس غیردولتی.

واژگان کلیدی: نئولیبرالیسم، خصوصی‌سازی، مقررات‌زدایی، ورزش، تجاری‌سازی، صنعت ورزش، تحلیل مضمون، جمهوری اسلامی ایران.

* استادیار تربیت بدنی و علوم ورزشی، گروه معارف اسلامی و دروس عمومی، دانشکده الهیات، معارف اسلامی و ارشاد، دانشگاه امام صادق علیه‌السلام، تهران، جمهوری اسلامی ایران (نویسنده مسئول).

pournaghi@isu.ac.ir

0000-0003-0548-3470

** استادیار گروه علوم ورزشی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه زنجان، زنجان، جمهوری اسلامی ایران.

afallahi@znu.ac.ir

0000-0001-8133-0711

*** استادیار گروه پژوهشی جامعه‌شناسی و روان‌شناسی ورزش، پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی،

تهران، جمهوری اسلامی ایران.

behnam.naghipour@gmail.com

0000-0003-0637-2086

مقدمه

بیان مسئله: امروزه نئولیبرالیسم داعیه تبدیل شدن به گفتمان رایج در گستره جهانی را داشته و به همین خاطر تلاش دارد تا عموم بازیگران را به اختیار یا اجبار نهادهای بین‌المللی و قدرت‌های بزرگ، به تبعیت از همه یا بخشی از سیاست‌های نئولیبرال وادارد. در این راستا جایگاه بالای ورزش در افکار عمومی جامعه جهانی، بسیاری را بر آن داشته تا از این فعالیت مهم به عنوان ابزاری در خدمت ترویج اهداف و سیاست‌های محوری نئولیبرالیسم استفاده نمایند. بر این اساس مسئله اصلی پژوهش حاضر، تحلیل و تبیین ابعاد ورود آموزه‌های نئولیبرالیستی به سیاست‌گذاری و مدیریت فعالیت‌های ورزشی در جمهوری اسلامی ایران است.

اهمیت: پژوهش حاضر در وهله نخست دارای اهمیت نظری است؛ چرا که به واسطه تحلیل نقش و پیامدهای حضور آموزه‌های محوری نئولیبرالیسم در ورزش، می‌توان به درک واقعی‌تری از ماهیت ورزش در عصر حاضر و همچنین تلقی‌ای شفاف‌تر از نئولیبرالیسم دست یافت و از این طریق دیدگاه نظری کارشناسان و مدیران اجرایی این حوزه اصلاح شده ارتقا یابد.

ضرورت: چنانچه حکمرانان و تصمیم‌گیران ورزش کشور درک درستی از ساختارهای سیاسی و اقتصادی حاکم بر دنیا به‌ویژه نئولیبرالیسم نداشته باشند، طبعاً در محیط پُررقابت دنیای امروزی دچار اشتباه در حکمرانی و تصمیم‌گیری خواهند شد و چه بسا در مسیری قدم بردارند که آثار سوء درازمدتی در مسیر رشد و توسعه کشور به همراه داشته باشد؛ لذا ضروری است تا ضمن بررسی سیاست‌های کلی جمهوری اسلامی ایران در مورد ورزش، جهت‌گیری آن نسبت به سیاست‌های محوری نئولیبرالیسم و پیامدهای آن برای ورزش ایران تعیین گردد.

اهداف: کمک به شناخت مصادیق حضور و ترویج ایدئولوژی نئولیبرالیسم در ورزش جمهوری اسلامی ایران، هدف اصلی این پژوهش است. در همین راستا بازخوانی تحلیلی سیاست‌های محوری نئولیبرالیسم در ورزش و تبیین وضعیت ورزش جمهوری اسلامی ایران در محورهای مزبور، به عنوان دو هدف فرعی مدنظر هستند.

سؤال‌ها و فرضیه: پژوهش حاضر فرضیه‌آزما نبوده و بر محور سؤال‌های زیر قرار دارد.

پرسش اصلی عبارت است از: پیامدهای نئولیبرالیسم برای ورزش جمهوری اسلامی ایران کدامند؟ سؤال‌های فرعی نیز عبارت‌اند از: اصول اصلی نئولیبرالیسم کدامند؟ و سیاست‌های مبتنی بر نئولیبرالیسم در ورزش جمهوری اسلامی ایران کدامند؟

۱. پیشینه پژوهش

حضور نئولیبرالیسم در حوزه‌های مختلف سیاسی و اجتماعی از دیدگاه‌های مختلفی توسط پژوهشگران تحلیل شده که به صورت مستقیم یا غیرمستقیم با ورزش نیز ارتباط می‌یابد. این پژوهش‌ها در دو سطح قابل بررسی است.

۱-۱. پیشینه موضوع در نشریه علمی دانش سیاسی

در مورد نئولیبرالیسم و ورزش، پژوهشی مستقل در نشریه دانش سیاسی یافت نشد؛ اما در زمینه آموزه‌های اصلی نئولیبرالیسم، مقاله ابراهیمی (۱۳۸۵) درخور توجه است. او از جهانی شدن و خصوصی‌سازی به عنوان دو رکن اصلی نئولیبرالیسم یاد نموده و تلاش داشته تا الگویی مناسب برای نحوه مواجهه با این اصول ارائه نماید. از منظری نزدیک‌تر به حوزه فعالیت‌های ورزشی می‌توان به دو مقاله شریعتی اشاره داشت. او در مقاله نخستش (شریعتی فیض‌آبادی، ۱۳۹۴) جایگاه دیپلماسی ورزش در سیاست خارجی ایران را بررسی کرده و به صورت اجمالی واگرایی‌ها و همگرایی‌های آن را با آموزه‌های لیبرالیستی نشان داده است. در مقاله دوم (شریعتی فیض‌آبادی، ۱۳۹۸) به بررسی تطبیقی جایگاه دیپلماسی ورزش در توسعه روابط خارجی ایران و کشورهای منتخب پرداخته است. در این مقاله نیز وجوه شباهت و افتراق به صورت کلی مطرح شده؛ بدون اینکه به تحلیل موردی پیامدهای نئولیبرالیسم در ورزش ایران پرداخته شود. آخرین مقاله به موضوع مهم آثار تحریم‌های اقتصادی سیاسی آمریکا بر ورزش ایران اختصاص دارد. بهمنی و همکارانش (۱۴۰۱) به برخی از پیامدهای منفی رویکرد نئولیبرالیستی اشاره داشته است. در مجموع این پژوهش‌ها از آن حیث که زمینه ورود مطالعات نئولیبرالیستی را به حوزه فعالیت‌های ورزشی فراهم ساخته، در پژوهش حاضر دارای اهمیت هستند؛ اما از حیث موضوع و رویکرد اختصاصی به موضوع، از نوشتار حاضر متمایز ارزیابی می‌شوند.

۲-۱. سابقه پژوهشی در سایر منابع

سابقه مطالعاتی در مورد نئولیبرالیسم و ورزش را در سایر منابع علمی، به لحاظ محتوایی می‌توان در دو بخش عنوان کرد:

الف. پژوهش‌هایی که نقش ورزش را به‌عنوان بازتاب یا محرک نئولیبرالیسم به تصویر کشیده‌اند. دیدگاه این پژوهشگران مبنی بر این است که ورزش به‌عنوان ابزاری در خدمت نئولیبرالیسم است که هم از آن اثر پذیرفته و هم مروج آن است. از نظر محققانی مانند کوکلی^۱ (۲۰۱۱)، ورزش بازتابی از نئولیبرالیسم است و درجانداختن ایده‌ها و باورهای نئولیبرالی در مورد فردگرایی، رقابت، بازار آزاد و مصرف‌گرایی در اذهان عمومی نقش دارد. دوبال^۲ (۲۰۱۰)، نئولیبرالیسم را به‌عنوان ابزاری در خدمت اصول نئولیبرالیسم با فرهنگ عامه و نظام سیاسی از طریق فوتبال اشاره کرده است. اندروز و سیلک^۳ (۲۰۱۸)، ورزش تجاری شده امروزی را به‌عنوان ابزاری در خدمت ترویج اهداف و سیاست‌های محوری نئولیبرالیسم یا تحت تأثیر سیاست‌های نئولیبرالیسم می‌دانند. جان و مک‌دانلد^۴ (۲۰۲۰) نیز نظر مشابهی را دارند و به‌زعم ایشان ورزش نخبگانی با بازتعریف منافع عمومی در اصول بازار به تقویت دکترین بهره‌وری اقتصادی از طریق فردی‌سازی، رقابت، شایسته‌سالاری و مصرف‌گرایی و در مجموع نئولیبرالیسم کمک کرده است.

ب. پژوهش‌هایی که پیامدهای نئولیبرالیسم را برای ورزش مورد بررسی قرار داده‌اند. با توجه به منابع قدرت نئولیبرالیسم، نفوذ آن در ورزش به‌صورت آگاهانه از طرف سیاست‌گذاران دور از ذهن نیست. بارشورم و نوربرگ^۵ (۲۰۲۱) اشاره کردند که سیاست ورزش سوئد از نفوذ دکترین‌های حکومتی نئولیبرالی اجتناب نکرده است. به‌زعم بویکوف^۶ (۲۰۱۴) بازی‌های المپیک تحت تأثیر شرکت‌های نئولیبرال و با حمایت دولت‌ها دگرگون شده است و رویدادهای ورزشی بزرگ به‌شدت تجاری شده‌اند و ماهیت شهرها را تحت تأثیر قرار داده‌اند تا حدی که طبق نظر جان و مک‌دانلد (۲۰۲۰) در رویدادهای ورزشی بزرگ، راهبرد کارآفرینی برای (باز)تولید هویت «شهر ورزشی»، از طریق به‌کارگیری شیوه‌های نئولیبرالی محقق شده است. طبق نظر اندروز و سیلک (۲۰۱۸) این بدین معنی است که ورزش حرفه‌ای و قهرمانی ممکن

است به ظاهر سیاسی نباشد؛ اما تلویحاً سیاسی شده است و نقش نئولیبرالیسم در این میان به عنوان مکتبی که دنبال تأمین منافع فردی و جهانی سازی است، غیرقابل انکار است. نیومن و فالکوس^۷ (۲۰۱۲) از زاویه‌ای دیگر پرورش و ترویج گفتمان فردگرایی رقابتی نئولیبرالیسم در مفهوم فراگیر ورزش نخبگانی، را عنوان کردند. پیامدهای نئولیبرالیسم برای ورزش به این موارد محدود نشده و طبق نظر محمدی و زیباکلام (۱۳۹۳) شاهد آن هستیم که نئولیبرالیسم در حوزه تجارت، دربردارنده ارزش‌های مهمی است که برای الگوی تربیت اخلاقی اسلامی، چالش‌زا ارزیابی می‌شود. درمقابل حمزه‌لو و همکاران (۱۳۹۳) معتقدند سیاست جهانی سازی به عنوان یکی از اصول نئولیبرالیسم بر ورزش اثرگذار بوده است.

پژوهش‌های موجود حکایت از آن دارند که نئولیبرالیسم پیامدهای مختلفی برای ورزش داشته است؛ از جهانی سازی با استفاده از رقابت‌های ورزشی تا ترویج مصرف‌گرایی و فردگرایی، از آزادسازی تجاری و خصوصی سازی در ورزش تا تجاری شدن تربیت به‌ویژه تربیت اخلاقی و درنهایت از مقررات‌زدایی در ورزش تا دگرگونی منظر شهری تا تولید هویت شهر تجاری ورزشی؛ اما اینکه در ورزش ایران وضعیت چگونه است، موضوعی می‌باشد که به آن به‌صورت مستقل پرداخته نشده و همین امر وجه نوآورانه پژوهش حاضر را نشان می‌دهد.

۲. مبانی مفهومی و نظری

درک موضوع و تحلیل پیامدهای ناشی از حضور نئولیبرالیسم در عرصه ورزش، نیازمند شکل‌گیری یک نظام مفهومی و نظری بین‌الذهانی است که در حد نوشتار حاضر بر موارد زیر استوار است:

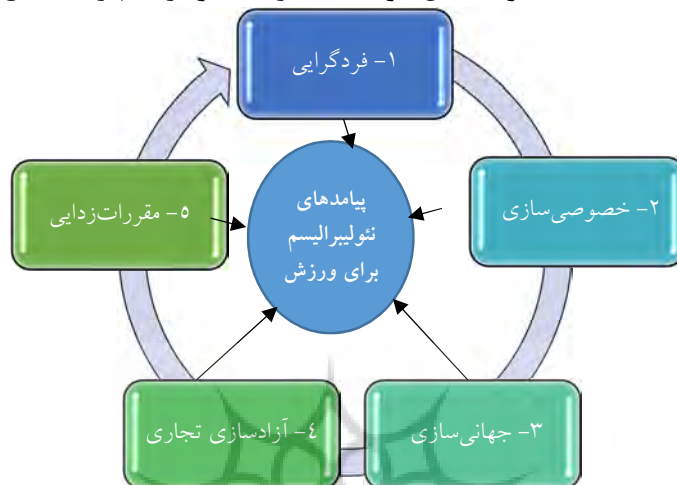
الف. نئولیبرالیسم: این ایدئولوژی در وهله نخست نظریه‌ای در مورد شیوه‌هایی در اقتصاد سیاسی است که برای تحقق آزادی‌های کارآفرینانه و مهارت‌های فردی در چهارچوب نهادی که ویژگی آن حقوق مالکیت خصوصی قدرتمند، بازارهای آزاد و تجارت آزاد است. از نظر نئولیبرالیسم، نقش دولت، ایجاد و حفظ نهادی مناسب برای عملکرد این شیوه‌ها است. به علاوه، دولت باید ساختارها و کارکردهای نظامی، دفاعی، قانونی لازم برای تأمین حقوق مالکیت خصوصی را ایجاد و در صورت لزوم عملکرد

درست بازارها را با توسل به سلطه تضمین کند. بررسی نظریه‌های مختلف نئولیبرالیسم حکایت از آن دارد که ارکان اصلی آن عبارت‌اند از: فردگرایی^۹، خصوصی‌سازی^۹، جهانی‌سازی^{۱۰}، آزادسازی تجاری^{۱۱} و مقررات‌زدایی^{۱۲}، (توحیدفام و طهرانی‌زاد، ۱۳۸۸، ص. ۷۲؛ جوشن‌لو و خانیها، ۱۳۹۱، ص. ۴؛ هاروی، ۱۳۸۶، ص. ۳۶).

ب. ورزش: این تعبیر شایع و به‌ظاهر ساده را می‌توان این‌گونه تعریف نمود: «هرگونه فعالیت، تجربه، فعالیت‌های شرکت‌های تجاری در جهت ایجاد تناسب اندام، تفریح، فعالیت‌های قهرمانی یا اوقات فراغت» (پارکز؛ زنگر و کوارترمن، ۱۳۸۲، ص. ۴). طبق تعریف انجمن اروپا (۲۰۱۲)، منظور از ورزش، کلیه شکل‌های فعالیت بدنی است که از طریق مشارکت گاه‌به‌گاه یا سازماندهی شده، با هدف حفظ یا بهبود آمادگی جسمانی و سلامت روانی، ایجاد روابط اجتماعی یا کسب نتایج در رقابت (تمام سطوح) است (Council of Europe, 2012).

پ. صنعت ورزش: منظور از صنعت ورزش، صنعتی است که در آن افراد، فعالیت‌ها، کسب‌وکارها و سازمان‌ها در تولید، ترویج یا سازمان‌دهی هر فعالیت، تجربه یا کسب‌وکار با محوریت ورزش مشارکت دارند. این بازاری است که در آن تجارت یا محصول ارائه شده به خریدار مربوط به ورزش بوده و ممکن است از جنس کالا، خدمات، افراد، مکان‌ها یا ایده‌ها باشد (Chelladurai, 2004, p. 128).

نمودار شماره (۱): الگوی تحلیل حوزه‌های تأثیرگذار نتوليراليسم برای ورزش

(طراحی توسط نویسندگان)

۳. روش پژوهش

پژوهش حاضر از حیث هدف، نظری - توسعه‌ای و از حیث رویکرد، توصیفی - تحلیلی است. گردآوری داده‌ها به روش اسنادی و تحلیل آنها با روش تحلیل مضمون صورت پذیرفته است. تحلیل مضمون روشی کیفی است که در آن محقق از رهگذر شناسایی مضامین مندرج در متون و نظم‌بخشی آنها در قالب مضامین پایه و سازمان‌دهنده، نسبت به طراحی معانی و استنتاج نهایی اقدام می‌نماید. گام‌هایی که محقق برای تحلیل مضمون برداشته به شرح زیر است:

گام اول. شناسایی منابع مرتبط: برای دسترسی به منابع اصلی در موضوع پژوهش و سپس استفاده از آنها در مرحله تحلیل، از دو موتور جستجوی Google Scholar و Web of Science کمک گرفته شده است. با توجه به اینکه قبل از سال ۲۰۰۰ م و ۱۳۸۰ ش مقاله‌ای که مرتبط با این پژوهش باشد، یافت نشد؛ مقاله‌های لاتین مرتبط از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۲۳ م و مقاله‌های فارسی مرتبط از ۱۳۸۰ تا ۱۴۰۲ ش انتخاب شدند. در این مرحله ۱۲۶ عنوان مقاله لاتین و ۵۹ عنوان مقاله فارسی و در مجموع ۱۸۵ مقاله

شناسایی شد.

گام دوم. پالایش منابع: برای تحدید مقاله‌ها در دو نوبت نسبت به پالایش آنها اقدام شده است:

الف) پالایش از طریق عنوان / چکیده. آن دسته از مقاله‌هایی که دلالت عنوانی یا محتوای چکیده آنها در ارتباط با موضوع پژوهش حاضر نبود، حذف شده و درنهایت ۵۶ عنوان مقاله باقی ماند.

ب) پالایش محتوایی. همه ۵۶ مقاله مطالعه و مواردی که به مباحثی غیر از پیامدهای نئولیبرالیسم در ورزش اختصاص داشت، حذف شده و درنهایت ۱۲ عنوان مقاله باقی ماند که با دو کد A (ویژه مقاله‌های انگلیسی) و کد M (ویژه مقاله‌های فارسی) مشخص شده‌اند (نک. جدول شماره ۱).

جدول شماره (۱): پژوهش‌های مورد استفاده برای تحلیل مضمون

کد	سال انتشار	نام مولف/مولفین	عنوان پژوهش	ردیف
A1	2021	Bjärsholm, Daniel and Norberg Johan. R	سیاست‌های ورزش کشور سوئد در دوران نئولیبرالیسم: بیانی از کارآفرینی اجتماعی	۱
A2	2020	John Alistair and McDonald Brent	چگونه ورزش نخبگانی به پرورش و حفظ فرهنگ نئولیبرالی کمک می‌کند؟	۲
A3	2018	Andrews, D.L. and Silk, M.L.	ورزش و نئولیبرالیسم، نقطه اتصال عاطفی - ایدئولوژیک	۳
A4	2014	Evans, J	نئولیبرالیسم و آینده رشته تربیت بدنی	۴
A5	2014	Boykoff, J	بازی‌های المپیک و جشن کاپیتالیسم	۵
A6	2011	Coakley, Jay	ایدئولوژی به یک‌باره اتفاق نمی‌افتد: ورزش و نئولیبرالیسم	۶
A7	2010	Dubal, Sam	نئولیبرالیسم کردن فوتبال: بازنگری لیبرالیسم از طریق بازی‌های زیبا	۷
A8	2012	Newman, J., and Falcous, M	حرکت و سکون: پارادوکس تحرکات ورزشی	۸
A9	2010	Roberts, D. J. and Mahtani, M.	نئولیبرال کردن نژاد، نئولیبرالیسم مسابقه‌ای: جایابی نژاد در گفتمان‌های نئولیبرال	۹

ردیف	عنوان پژوهش	نام مولف/مؤلفین	سال انتشار	کد
۱۰	طراحی الگوی خصوصی سازی در صنعت ورزش جمهوری اسلامی ایران	رضایی، شمس‌الدین	۱۳۹۹	M1
۱۱	اثرات توسعه ورزش بر فرایند جهانی شدن جمهوری اسلامی ایران	حمزه‌لو، یوسف؛ معین فرد، محمدرضا و شوشی نسب، پروین	۱۳۹۴	M2
۱۲	نتولیرالیسم و تجاری سازی تربیت	محمدی، حمدالله و زیباکلام، فاطمه	۱۳۹۳	M3

گام سوم. تدوین نظام کدگذاری: در این مرحله با استفاده از یافته‌های گام نخست، نظام کدگذاری آثار تعریف شده است. برای این منظور مستند به اصول پنج‌گانه نتولیرالیسم پنج کد اصلی و ذیل آنها کدهای فرعی به شکل مندرج در جدول شماره ۳ تعریف شده‌اند.

گام چهارم. شناسایی مضامین: مقاله‌های برگزیده، مطالعه و با استفاده از کدهای تعریف شده در بند اول، مضامین پایه مشخص شده‌اند. در این مرحله ۳۶ مضمون پایه شناسایی شد که مبنای تعیین مضامین سازمانده و در ادامه مبنای تحلیل وضعیت ورزش ایران قرار گرفتند.

جدول شماره (۲): مضامین پایه پژوهش

کد	مضمون پایه	متن
M1eg1	افزایش سرمایه‌گذاری در ورزش در دنیا	از طریق ورزش افزایش جذب سرمایه‌گذاری‌های (مستقیم و غیرمستقیم) خارجی محقق می‌شود
M1eg2	افزایش جریان سرمایه در ورزش دنیا	از طریق ورزش افزایش جریان سرمایه و گسترش آزادی تجاری اتفاق می‌افتد
M1eg3	حمایت مالی دولت‌ها از ورزش	برخی افزایش بیشتر سهم ورزش در مخارج دولتی و حمایت دولت از بخش خصوصی در ورزش را خواستارند
M1eg4	گسترش گردشگری ورزشی در دنیا	صنعت گردشگری ورزشی در دنیا شاهد گسترش و توسعه روزافزون است

کد	مضمون پایه	متن
M2pg1	گسترش سازمان‌های بین‌المللی ورزشی	کشورهای مختلف در تلاش برای افزایش عضویت در سازمان‌های بین‌المللی ورزشی هستند
M2pg2	ورزش و ارتقاء صلح جهانی	از طریق ورزش گسترش و ارتقای صلح و وحدت ملی و بین‌المللی محقق می‌شود
M2cg1	گسترش تعامل فرهنگی با ورزش	از طریق ورزش گسترش تعامل فرهنگی (گفتگوی تمدن‌ها و فرهنگ‌ها) امکان‌پذیر است
M2cg2	گسترش زبان ورزش در دنیا	از طریق ورزش استفاده از زبان واحد بین‌المللی گسترش می‌یابد
M2cg3	ارتقاء کیفیت زندگی در دنیا	با ورزش ارتقاء کیفیت و سبک زندگی اتفاق می‌افتد
M2sg1	گسترش درک بین‌المللی با ورزش	از طریق ورزش درک بین‌المللی گسترش می‌یابد
M2sg2	توسعه ارتباطات مردم دنیا با ورزش	از طریق ورزش توسعه ارتباطات اجتماعی و فناوری اطلاعات و ارتباطات محقق می‌شود
A1tp1	گسترش محصولات ورزشی	محصولات ورزشی در دوره کنونی توسط ساختارهای مختلف فرهنگی ساخته می‌شوند
A1tp2	گسترش سازمان‌های ورزشی تجارت‌محور	تشکل‌های ورزش صنعتی شده با ساختار سازمانی و سلسله‌مراتب مدیریتی از قبل تعیین شده، تمرکز بر سودآوری و کارایی اقتصادی را تصدیق می‌کنند
A3ti1	ورزش تجاری به‌عنوان محور فعالیت‌ها	به‌عنوان یک مدل مفهومی، ورزش تجاری شده معاصر، به‌عنوان محور در یک سیستم فراگیر و تهاجمی کنترل اجتماعی (نئولیبرال) عمل می‌کند
A3ti2	تماشای رویداد مروج صنعت ورزش	تماشای رویدادهای ورزشی و هم‌زیرشاخه‌های مرکب آن شامل (رویدادهای نمایشی، تجسمی، تبلیغاتی، مخرب، فضایی، دوستانه، و اجتماعی) مروج کارآمد اجماع نئولیبرالی غالب هستند
A8ti3	ورزش به‌مثابه صنعت	صنعت ورزش به یک پدیده خودپایدار و خودتنظیم‌کننده تبدیل شده است که از برنامه‌های کارشناسی و تخصصی، همایش‌ها و سازمان‌های حرفه‌ای و نشریه‌های پررونق تشکیل شده است و

کد	مضمون پایه	متن
		همگی مواردی را بازتولید می‌کنند که شبیه به دکترین شرکت‌های نتولیرال هستند
A5te1	بازیهای المپیک مروج ورزش تجاری	بازی‌های المپیک که در سال‌های نه‌چندان دور سنگر آماتورلیسم ورزشی بود و به شدت محافظت می‌شد، تحت تأثیر شرکت‌های نتولیرال دگرگون شده است
A3te2	رویدادهای بزرگ بین‌المللی مروج صنعت ورزش	مسلماً برجسته‌ترین جلوه‌های نتولیرالیسم ورزشی موجود رویدادهای بزرگ ورزشی هستند که در راهبردهای توسعه شهری / منطقه‌ای / ملی بسیاری از مکان‌ها در سراسر جهان شرکت داده شده‌اند
A3tin1	جلب مشارکت عموم در ورزش	ابتکارات توسعه‌ای با محوریت ورزش، به طور معمول بر روی ایجاد مشارکت‌های عمومی و خصوصی متمرکز می‌شوند
A3tin2	جذب سرمایه‌گذاری در ورزش	از طریق جذب سرمایه بخش‌های مختلف به‌ویژه مردم (چه به‌طور مستقیم از طریق سرمایه‌گذاری در تأسیسات و زیرساخت‌های ساختمانی و غیره یا به‌طور غیرمستقیم از طریق معافیت‌های مالیاتی مختلف یا مشوق‌های املاک)، تأمین مالی رویدادهای ورزشی انجام می‌شود
A3pr1	توسعه ورزش شهروندی از طریق خصوصی‌سازی	در حوزه ورزش شهروندی، تلاش برای حفظ فضاهای ورزشی پرمخاطب (رویدادهای مهم و استادیوم‌ها) به‌عنوان بخشی از اقدامات توسعه شهری معاصر، اولویت‌های نتولیرالی بخش خصوصی و بازار آزاد را به‌عنوان ابزاری برای تحقق راهبردهای کارآمد و مؤثر حکمرانی شهری، بیشتر آشکار می‌کند
A3pr2	توسعه ورزش با مشارکت بخش خصوصی	بخش خصوصی این قابلیت و توانمندی را دارد که در توسعه ورزش همگانی، تربیت اجتماعی، توسعه ورزش قهرمانی و همچنین دستیابی به اهدافی همچون کمک به اشتغال‌زایی و افزایش بهره‌وری از اماکن و تجهیزات ورزشی، نقش مؤثری ایفا نماید
A3pr3	بهره‌وری ضعیف اماکن ورزشی که دارای مدیریت دولتی هستند	امروزه تأسیسات ورزشی دولتی از لحاظ کارایی عملیاتی و عملکرد مالی در حد کمتر از مطلوب هستند و چندان دلخواه عموم جامعه نیستند؛ به‌همین دلیل بسیاری از تأسیسات ورزشی

کد	مضمون پایه	متن
		که کاملاً در مالکیت دولت هستند و به شکل دولتی اداره می‌شوند، با کمبود بودجه مواجه می‌شوند
A3pr4	آسیب به ورزش همگانی در نتیجه خصوصی سازی	خصوصی سازی در ورزش نافذ بنده سوم اصل سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران است که می‌گوید: «دولت موظف است برای آموزش و پرورش و تربیت بدنی رایگان برای همه در تمام سطوح، همه امکانات خود را به کار برد
M3pr5	نگاه ابزاری به تربیت از طریق نئولیبرالیسم	افزایش رقابت و کاهش فضای مشارکتی، نگاه ابزاری به انسان، تبدیل دانش به کالایی برای سودآوری و نه فعالیت برای حقیقت‌جویی، نادیده گرفتن رفاه و خیر عمومی و فردگرایی انحصارگرا از جمله چالش‌های ایجاد شده توسط مکتب نئولیبرالیسم بر حوزه تربیت و فرهنگ جامعه است
M3pr6	افزایش هزینه‌های تربیت در نتیجه خصوصی سازی آموزش	توسعه مدارس غیردولتی موجب افزایش هزینه‌های تربیت در مدارس شده است به نحوی که قشر برخوردار با پرداخت هزینه بیشتر امکان استفاده از امکانات بهتر ورزش در مدارس را پیدا می‌کنند و بالعکس
M2pr7	تصدی‌گری زیاد دولت در ورزش حرفه‌ای	مرور نوع مالکیت باشگاه‌های صنعت ورزش جمهوری اسلامی ایران، حاکی از تصدی‌گری بسیار بالای دولت در باشگاه‌داری حرفه‌ای است
M2pr8	عدم تبعیت ورزش ایران از نسخه‌های موفق خصوصی سازی	خصوصی سازی در صنعت ورزش متأثر از سازوکارهایی غیرمرسوم، پیچیده و پنهان است که از مدل‌های موفق موجود نمی‌تواند تبعیت کند
M2pr9	عدم وجود زیرساخت برای خصوصی سازی ورزش در ایران	لازم است قبل از خصوصی سازی مواردی مانند تحول اقتصادی در ساختار باشگاه‌ها، آزادسازی و گسترش بازار سرمایه و نظارت جامع بر همه امور
A4in1	ورزش تجاری مروج تفکر فردگرایی نئولیبرالی	فرد ایدئال از نظر نئولیبرالیسم «خودکارآفرین» است و آنچه مشخص است این است که ورزش تجاری کنونی مأمور ویژه ترویج تفکر نئولیبرالی عمل می‌کند
A2in2	رفتار ورزشکاران عادی ساز نئولیبرالیسم	ورزشکار نئولیبرالیزه شده به عامل اقتناعی، ولو پنهان، در عادی سازی مفروضات عاطفی - ایدئولوژیکی اجماع نئولیبرالی

کد	مضمون پایه	متن
		غالب تبدیل می شود
A8in3	ورزش نخبگانی مروج شایسته سالاری نتولیرالی	مفهوم فراگیر ورزش نخبگانی که گفتمانی از شایسته سالاری است، باعث می شود که گفتمان فردگرایی رقابتی نتولیرالیسم در عین ترویج، پرورش یابد
A9in4	دستمزد زیاد ورزشکاران نخبه در نتیجه فردگرایی	علت مشهور شدن شخصیت ورزشکاران به دلیل تجسم رقابت، عزم، مسئولیت و عقلانیت است که این موارد زیربنای فردگرایی پایه نتولیرالیسم محسوب می شود به همین دلیل دریافت جوایز و پاداش های گزاف به دلیل موفقیت در زمین بازی، عادلانه محسوب می شود
A7de1	بازارهای آزاد و رقابتی در همه عرصه ها از جمله ورزش	حالت های تقریباً یکسان مقررات زدایی در ورزش، منجر به شیوه های مصرفی متفاوت می شود که موجب توانمندسازی برخی شهروندان و سلب حقوق طبقاتی دیگر از جامعه می شود
A3de2	افزایش رقابت بخش خصوصی با مقررات زدایی در ورزش	نتولیرالیسم بر مقررات زدایی از بازارهای ورزشی (ملی، جهانی و فراملی) و افزایش رقابت در میان بخش خصوصی برای حفظ اصول بازار آزاد تأکید می کند
A6de3	کاهش نقش دولت در ورزش و با مقررات زدایی	به عنوان یک دیدگاه فرهنگی، نتولیرالیسم برای ترویج این ایده کار می کند که «دولت بزرگ» خطرناک است و ورزش تجاری کنونی به سطح بی سابقه ای از تجاری سازی و مقررات زدایی رسیده است تا اصول اقتصادی نتولیرالیسم عادی شود

گام پنجم. تعیین مضامین سازمان دهنده: از رهگذر دسته بندی محتوایی مضامین پایه، محقق به ۱۸ مضمون سازمان دهنده دست یافته که عبارت اند از:

جدول شماره (۳): نظام کد گذاری و مضامین اصلی و فرعی

ارکان نتولیرالیسم	کد اصلی	شرح کدهای فرعی (مضامین سازمان دهنده)
فردگرایی	In	In1 ورزشکاران نخبه مروج فرهنگ فردگرایی In2 ورزش نخبگانی مروج شایسته سالاری نتولیرالی In3 دستمزد زیاد ورزشکاران نخبه در نتیجه فردگرایی
خصوصی سازی	Pr	Pr1 توسعه ورزش شهروندی از طریق خصوصی سازی

شرح کدهای فرعی (مضامین سازمان دهنده)	کد اصلی	ارکان نتولیرالیسم
Pr2 افزایش بهره‌وری در ورزش از طریق خصوصی سازی Pr3 آسیب به ورزش همگانی در نتیجه خصوصی سازی Pr4 آسیب به ورزش تربیتی در نتیجه خصوصی سازی Pr5 خصوصی سازی نادرست در ورزش قهرمانی و حرفه‌ای		
Eg توسعه اقتصادی ورزش از طریق جهانی سازی Pg توسعه سیاسی ورزش از طریق جهانی سازی Cg توسعه فرهنگی ورزش از طریق جهانی سازی Sg توسعه اجتماعی ورزش از طریق جهانی سازی	GI	جهانی سازی
Tp گسترش ورزش تجارت محور Ti تبدیل به صنعت شدن Te توسعه ورزش تجاری جاری Tin افزایش سرمایه گذاری	T	آزادسازی تجاری
De1 بازارهای آزاد و رقابتی در همه عرصه‌ها از جمله ورزش De2 کاهش تصدی‌گری دولت	de	مقررات‌زدایی

۴. پیامدهای فردگرایی برای ورزش

نتولیرالیسم به همان اندازه که یک رویکرد سیاسی برای اداره نهادهای اقتصادی است، همچنین به عنوان سازوکاری برای تشکیل و انضباط بازیگران اقتصادی نیز عمل می‌کند؛ بدین معنی که فقط شیوه‌ای برای اداره دولت‌ها یا اقتصاد نیست بلکه به شدت مرتبط با نحوه اداره افراد نیز است؛ بنابراین، فرد ایدئال از نظر نتولیرالیسم «خودکارآفرین» است (Foucault, M.; Davidson, Al & Burchell, 2008, p. 1978)؛ بدین معنی که فردی رقابت‌پذیر، مصمم، مسئولیت‌پذیر و منطقی مدنظر است که در مسیر به حداکثر رساندن آزادی‌های فزاینده نتولیرالیسم و فرصت‌های موجود که در بازار آزاد پیشنهاد می‌شود، هدایت می‌شود.

الف. تبیین کلی وضعیت: ادعای تفکر نتولیرال آن است که بر مبنای مفهوم جامعه شایسته‌سالار (حالتی از عدالت‌خواهی اجتماعی که در آن افراد با ترکیبی از توانایی و تلاش به موفقیت می‌رسند) استوار است (Littler, 2013, p. 58)؛ بنابراین مفهوم

فراگیر «ورزش نخبگانی» تولید و مبنای عمل قرار می‌گیرد که مبتنی بر شایسته‌سالاری (زمین بازی که در آن قوی‌ترین و مصمم‌ترین افراد موفق می‌شوند) بوده و باعث می‌شود تا گفتمان فردگرایی رقابتی نئولیبرالیسم حاکم و ترویج، گردد (Newman & et, 2012, p. 52). ورزشکاران نخبه معمولاً به دلیل اینکه به صورت خودکار عمل کرده و به موفقیت رسیده‌اند، در رسانه‌های پوپولیستی به عنوان سوژه‌های محبوب شناخته می‌شوند. علت مشهور شدن این افراد نیز تجسم رقابت، عزم، مسئولیت و عقلانیت معرفی می‌شود که زیربنای فردگرایی نئولیبرالیسم را شکل می‌دهند. به همین دلیل از دیدگاه ایشان دریافت جوایز و پاداش‌های گزاف به دلیل موفقیت در زمین بازی، عادلانه محسوب می‌شود (Roberts & Mahtani, 2010, p. 253). به تعبیر دقیق‌تر، تحت تأثیر «فردگرایی همه‌گیر» نئولیبرالیسم است که شاهد آن هستیم که «شخصیت فردی» ورزشکاران به شدت تقویت شده و و محور «صنعت ورزش» قرار می‌گیرد (Gilbert, 2008, p. 21).

ب. **تحلیل وضعیت ورزش ایران:** با تحلیل مضمون پژوهش‌های مرتبط با پژوهش حاضر، سه مضمون فرعی در ارتباط با وضعیت ورزش ایران شناسایی گردید که عبارت‌اند از: ورزشکاران نخبه مروج فردگرایی نئولیبرالی، ورزش نخبگانی مروج شایسته‌سالاری نئولیبرالی و بالاخره دستمزد زیاد ورزشکاران نخبه.

جدول شماره (۴): مضامین سازمان‌دهنده پیامدهای فردگرایی برای ورزش

مضامین پایه	مضمون سازمان‌دهنده	کد	مقوله اصلی
ورزش تجاری مروج تفکر فردگرایی نئولیبرالی	ورزشکاران نخبه مروج فرهنگ فردگرایی	A4in1	پیامدهای فردگرایی برای ورزش: In
رفتار ورزشکاران عادی ساز نئولیبرالیسم	ورزش نخبگانی مروج شایسته‌سالاری نئولیبرالی	A2in2	
ورزش نخبگانی مروج شایسته‌سالاری نئولیبرالی	دستمزد زیاد ورزشکاران نخبه در نتیجه فردگرایی	A8in3	
دستمزد زیاد ورزشکاران نخبه در نتیجه فردگرایی		A9in4	

با عنایت به مضامین مذکور حال می‌توان مهم‌ترین پیامد حضور ایدئولوژی نئولیبرال را برای ورزش ملی در ایران، ظهور سلبریتی‌هایی ذکر نمود که به دلیل ضعف و یا عدم

وجود سازوکارهای فرهنگی و اجتماعی مدیریت رفتار سلبریتی‌ها در جامعه، به تولید پدیده‌های مخالف و یا معارض با هویت اسلامی و ایرانی دامن زده است. دلیل این امر آن است که در پی رشد فردگرایی، تمام پیوندهای اجتماعی در جامعه ایران تحت تأثیر قرار گرفته و افراد «ذره‌ای» شده‌اند و همین امر فضای ورزش را مستعد ظهور و پذیرش سلبریتی‌ها کرده است (Young & Pinsky, 2006, p. 71). پذیرش سلبریتی‌ها در ایران پیامدهای متفاوتی با جامعه غربی که خاستگاه فردگرایی است، دارد. در ایران اسلام، از حیث محتوایی و ارزشی، به‌عنوان عامل فرهنگی مقاومت‌کننده و تعدیل‌کننده «فرهنگ عرفی سلبریتی» مطرح است. در واقع فرهنگ اسلامی - ایرانی طی چند دهه اخیر توانسته سرعت رشد فرهنگ فردگرایانه سلبریتی را در حوزه ورزش کم و در مواردی کنترل کند؛ اما گسترش بیش از حد ظهور شبکه‌های اجتماعی و افزایش میل به مصرف‌گرایی رسانه‌ای در حوزه ورزش ملی، موجب گسترش افسارگسیخته فرهنگ سلبریتی شده است (اجتهادی و کشافی‌نیا، ۱۳۹۸، ص. ۱۴۴). اگرچه ورزشکاران حرفه‌ای به‌طور طبیعی و در همه جوامع به‌عنوان بخشی مهم از فرهنگ سلبریتی مطرح هستند و بنابراین در کانون توجه عامه مردم قرار دارند؛ اما نباید فراموش کرد که اگر فرهنگ سلبریتی به‌صورت مناسبی در قالب اصول ملی مدیریت نگردد، می‌تواند تأثیرات مخربی بر ساختار فرهنگی و اجتماعی جامعه داشته باشد؛ بنابراین توجه به فرهنگ سلبریتی‌ها و مدیریت فرهنگی و اجتماعی این گروه، پیوسته مهم و در اولویت سیاست‌گذاری اجتماعی می‌باشد (خلیفه سلطانی و دیگران، ۱۴۰۰، ص. ۴۴). در مجموع می‌توان گفت ذات ورزش حرفه‌ای که مبتنی بر رقابت و کسب منفعت از طریق «پیروشدن» است، موجب گسترش فردگرایی، منفعت‌طلبی و شایسته‌سالاری نئولیبرالی است و این مهم در تمام کشورها از جمله جامعه ایران صادق است. این در حالی است که پاره‌ای از این آموزه‌های لیبرالی با ارزش‌های ملی و اسلامی جامعه ما در تعارض است و رواج آنها می‌تواند پیامدهای منفی آن از جمله طرح و رواج دستمزدهای بسیار زیاد و یا تغییر سبک زندگی ورزشکاران را در پی داشته باشد که به‌صورت مستقیم و یا غیرمستقیم نظام ارزشی و هویتی جامعه را تضعیف می‌نماید؛ پدیده‌ای که به‌زعم کارشناسان طی سال‌های اخیر هویت اجتماعی جامعه ایران را تهدید می‌نماید.

۵. پیامدهای خصوصی‌سازی برای ورزش

خصوصی‌سازی به‌عنوان یکی از راهبردهای اصلی سیاست‌های نئولیبرالی بوده و منطق اصلی پشت ایده تغییر از حاکمیت مدیریتی به حاکمیت بخش خصوصی، را شکل می‌دهد (Smith, 2009, p. 9).

الف. تبیین کلی وضعیت: بررسی ادبیات خصوصی‌سازی در امر ورزش نشان می‌دهد که تقریباً تمام کشورها برای نقش و جایگاه خصوصی‌سازی در بخش ورزش، اهمیت ویژه‌ای قائل‌اند؛ البته باید توجه داشت که خصوصی‌سازی در ورزش به‌خودی‌خود مفید و سودآور نیست و بدون وجود پاره‌ای از شرایط نمی‌توان پیش‌بینی کرد که تنها اجرای فرایند خصوصی‌سازی در ورزش سیاستی مثبت باشد. ثبات اقتصادی، آزادسازی اقتصادی، وجود شرایط رقابت کامل در اقتصاد و وجود بازارهای مالی گسترده و مؤثر، همگی از شرایط جدایی‌ناپذیر موفقیت برنامه‌های خصوصی‌سازی در حیطه ورزش قلمداد می‌شود (شاهرخ‌شاهی، ۱۳۹۰، ص. ۳۱۱). نویسندگان غربی عنوان می‌کنند که راهکار مناسب برای مقابله با شرایط اقتصادی بسیار دشواری که صنعت ورزش را احاطه کرده، خصوصی‌سازی آن است و بخش خصوصی ورزش می‌تواند نقش مؤثری در توسعه ورزش همگانی، قهرمانی و همچنین اهدافی از قبیل اشتغال‌زایی و افزایش بهره‌وری اماکن و تجهیزات ورزشی داشته باشد (محمدی مغانی و دیگران، ۱۳۹۵، ص. ۶۴).

ب. تحلیل وضعیت ورزش ایران: در ایران موضوع خصوصی‌سازی از سال ۱۳۶۸ در خط‌مشی‌ها و سیاست‌های برنامه اول توسعه جمهوری اسلامی ایران مطرح شده است (محمدی و قره‌خانی، ۱۳۹۷، ص. ۳۶۹). در پژوهش حاضر با توجه به تحلیل انجام شده، چند مضمون در این ارتباط شناسایی شده است: توسعه ورزش شهروندی و افزایش بهره‌وری در ورزش از طریق خصوصی‌سازی، آسیب به ورزش همگانی در نتیجه خصوصی‌سازی، آسیب به ورزش تربیتی در نتیجه خصوصی‌سازی، خصوصی‌سازی نادرست در ورزش قهرمانی و حرفه‌ای.

جدول شماره (۵): مضامین سازمان‌دهنده پیامدهای خصوصی‌سازی برای ورزش

مقوله اصلی	کد	مضمون سازمان‌دهنده	مضامین پایه
پیامدهای خصوصی‌سازی برای ورزش: Pr	A3pr1	توسعه ورزش شهروندی از طریق خصوصی‌سازی	توسعه ورزش شهروندی از طریق خصوصی‌سازی
	A3pr2	افزایش بهره‌وری در ورزش	توسعه ورزش با مشارکت بخش خصوصی
	A3pr3	از طریق خصوصی‌سازی	عدم بهره‌وری اماکن ورزشی با مدیریت دولتی
	A3pr4	آسیب به ورزش همگانی در نتیجه خصوصی‌سازی	آسیب به ورزش همگانی در نتیجه خصوصی‌سازی
	M3pr5	آسیب به ورزش تربیتی	نگاه ابزاری به تربیت از طریق نئولیبرالیسم
	M3pr6	در نتیجه خصوصی‌سازی	افزایش هزینه‌های تربیت در نتیجه خصوصی‌سازی آموزش
	M2pr7	خصوصی‌سازی نادرست در ورزش قهرمانی و حرفه‌ای	تصدی‌گری زیاد دولت در ورزش حرفه‌ای
	M2pr8		عدم تبعیت ورزش ایران از نسخه‌های موفق خصوصی‌سازی
	M2pr9		عدم وجود زیرساخت برای خصوصی‌سازی ورزش در ایران

با مرور سیاست‌ها و برنامه‌های کلی نظام در مورد خصوصی‌سازی به‌عنوان یک رویکرد در ورزش همگانی و تربیتی در جمهوری اسلامی ایران، می‌توان اذعان کرد که به‌شدت این سیاست نئولیبرالی در ورزش ایران پی‌گرفته شده است. از آن‌جمله می‌توان به تبصره‌های ۶۶، ۶۷ و ۶۸ برنامه دوم توسعه که مربوط به سازمان تربیت بدنی و ورزش کشور است، اشاره کرد که اجرای این تبصره‌ها عامل تشویقی برای مراکز غیردولتی، تعاونی و خصوصی محسوب می‌شود. در بند دوم ماده ۱۵۵ قانون برنامه سوم توسعه نیز آمده است که: «دستگاه‌های اجرایی امکانات، تأسیسات و فضاهای فرهنگی، هنری، ورزشی، طرح‌های نیمه‌تمام و اراضی متعلق را در مناطق شهری با اولویت شهرهای بزرگ به بخش‌های غیردولتی واگذار نمایند». در همین راستا بسته اجرایی وزارت ورزش و جوانان (۱۳۹۴-۱۳۹۰) موضوع ماده (۲۱۷) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران بندهایی دارد که به‌صراحت به خصوصی‌سازی

ورزش در عرصه ورزش همگانی و تربیتی اشاره کرده است. بند ۳۴ سیاست‌های اجرایی این قانون تحت عنوان «فعال‌سازی و تقویت بخش غیردولتی در حوزه اوقات فراغت»، همچنین بند ۷۴ این قانون تحت عنوان «کاهش تصدی‌گری‌های دولتی و حمایت از بخش خصوصی در تقویت زیرساخت‌ها و حمایت از تولید ملی و سرمایه جمهوری اسلامی ایرانی در ساخت و کیفیت‌بخشی به تجهیزات و ایجاد و توسعه جوان‌سراها در استان‌ها»، بند ۸۰ با عنوان «توجه و اهتمام به اصل ۴۴ قانون اساسی در ارتباط با واگذاری اموال منقول و غیرمنقول و طرح‌های نیمه تمام به بخش خصوصی» و بند ۸۱ تحت عنوان «فراهم نمودن تسهیلات لازم در قالب وجوه اداره شده، یارانه، سود و کارمزد و یا کمک‌های بلاعوض به متقاضیان بخش خصوصی و تعاونی جهت احداث، توسعه و تکمیل طرح‌های ورزشی» در همین زمینه هستند؛ اما در این میان این سؤال مطرح می‌شود که آیا خصوصی‌سازی در ورزش نافی بند سوم اصل سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران که می‌گوید: «دولت موظف است برای آموزش و پرورش و تربیت بدنی رایگان برای همه در تمام سطوح، همه امکانات خود را به کار برد»، نیست؟ در این خصوص مبتنی بر مضامین شناسایی شده می‌توان دو نکته راهبردی را بیان داشت:

نکته (۱). پیامدهای منفی خصوص‌سازی برای ورزش همگانی و تربیتی: به نظر می‌رسد خصوصی‌سازی ورزش در بخش همگانی موجب دور از دسترس شدن تربیت بدنی رایگان برای همه و افزایش هزینه‌های ورزش شود. در مورد ورزش تربیتی نیز توسعه مدارس غیردولتی موجب افزایش هزینه‌های تربیت بدنی در مدارس شده است به نحوی که قشر برخوردار با پرداخت هزینه بیشتر امکان استفاده از امکانات بهتر ورزش در مدارس را پیدا می‌کنند و بالعکس. در مجموع افزایش رقابت و کاهش فضای مشارکتی، نگاه ابزاری به انسان، تبدیل دانش به کالایی برای سودآوری و نه فعالیتی برای حقیقت‌جویی، نادیده گرفتن رفاه و خیر عمومی و فردگرایی انحصارگرا از جمله چالش‌های ایجاد شده توسط مکتب نتولیرالیسم بر حوزه تربیت و فرهنگ جامعه است (محمدی و زیباکلام، ۱۳۹۳، ص. ۱۱۴)؛ بنابراین با تعدیل ساختاری نظام آموزشی که به سمت خصوصی‌سازی سوق پیدا

کرده است، به تدریج طبقه اجتماعی قدرتمندی شکل گرفته که امکان بهره‌گیری از نظام آموزشی برتر را داشته است (قنبرلو، ۱۴۰۰، ص. ۱۶۸).

نکته (۲). پیامدهای منفی خصوصی‌سازی برای ورزش حرفه‌ای: در مورد ارتباط خصوصی‌سازی با ورزش حرفه‌ای و قهرمانی باید گفت که در برنامه چهارم توسعه جمهوری اسلامی ایران به‌رغم تأکید بر خصوصی‌سازی (بند «ز» ماده ۱۱۷، ۱۳۵، ۱۳۶، و ۱۴۵) در زمینه صنعت ورزش، اقدام محسوسی صورت نگرفته و ورزش باشگاهی و حرفه‌ای در ایران برعکس جهان که از طریق بخش خصوصی اداره می‌شود، بیشتر به اعتبارات دولتی وابسته گردیده که در نهایت منجر به تصویب تبصره‌ای ذیل ماده (۱۳) قانون برنامه پنجم دایر بر عدم هرگونه پرداختی از اعتبارات دولتی برای ورزش حرفه‌ای گردید (نصیرزاده و رضایی، ۱۳۹۷، ص. ۱۱۰). بند ۳۴ سیاست‌های اجرایی این برنامه با عنوان «ایجاد سازوکار لازم در توسعه مشارکت بخش‌های غیردولتی در ورزش قهرمانی و توسعه علمی ورزش و غنی‌سازی پایه‌های حرفه‌ای، تخصصی» نیز در همین زمینه عنوان شده است؛ اما به‌رغم همه این تأکیده‌های قانونی، مرور نوع مالکیت باشگاه‌های صنعت ورزش جمهوری اسلامی ایران، حاکی از تصدی‌گری بسیار بالای دولت در باشگاه‌داری حرفه‌ای است؛ این در حالی است که امروزه مقوله مالکیت دولتی باشگاه‌های حرفه‌ای در صنعت ورزش به‌شدت غیرمعقول و در بسیاری از کشورها از جمله در اروپا کاملاً غیرقانونی است (خبیری و الهی، ۱۳۸۴، ص. ۲۰).

در مجموع نتایج بررسی‌ها نشان داد که تأکیده‌های سیاستی و قانونی متعددی مبنی بر خصوصی‌سازی در ورزش جمهوری اسلامی ایران انجام شده که در نتیجه سیاست‌های نئولیبرالی است؛ اما خصوصی‌سازی در صنعت ورزش جمهوری اسلامی ایران که متأثر از سازوکارهای غیرمرسوم، پیچیده و بعضاً پنهان - مانند فعالیت‌های افراد شبه‌دولتی در امر مدیریت باشگاه‌ها (رضایی، ۱۳۹۶، ص. ۱۱۲)، رقابت سازمان‌های شبه‌دولتی با بخش خصوصی (رضایی، ۱۳۹۶، ص. ۱۱۳)، عدم تجاری‌سازی باشگاه‌های فوتبال (قره‌خانی و دیگران، ۱۳۹۴، ص. ۱۲)، نبود محیط مناسب سیاسی برای خصوصی‌سازی (محمدی مغانی و قره‌خانی، ۱۳۹۷، ص. ۶۸) و عدم برخورداری از مؤلفه‌های درآمدزایی (نصیرزاده و رضایی، ۱۳۹۷، ص. ۱۱۰) - است؛ از الگوهای موجود پیروی نکرده و همین امر منجر به بروز آسیب‌های بسیاری در این حوزه از ورزش ملی شده است.

۶. پیامدهای جهانی سازی در عرصه ورزش

نئولیبرالیسم پروسه جهانی شدن را به گونه‌ای شدت بخشیده که تمامی عرصه‌های حیات انسان معاصر را تحت تأثیر قرار داده است (توحیدفام و پهرانی‌زاده، ۱۳۸۸، ص. ۷۱). ورزش نیز یکی از ساحت‌هایی است که آثار جهانی سازی در آن به وضوح قابل رویت است. الف. تبیین کلی وضعیت: تحلیلگران یکی از اهداف مهم ورزش پیشرفته را ایجاد جامعه جهانی ورزش و جهانی سازی می‌دانند به طوری که مسابقات بزرگ و جهانی نماد بارز جهانی شدن در عصر امروز است (مشیری؛ رجبی و رجایی، ۱۳۸۶، ص. ۲). از طرف دیگر توسعه ورزش بر ابعاد مختلف جهانی سازی تأثیر دارد (حمزه‌لو و معین‌فرد، ۱۳۹۳، ص. ۲). بنابراین می‌توان چنین اظهار داشت که جهانی سازی ورزش در نتیجه گسترش سیاست‌های نئولیبرالی رخ داده و از این طریق نظریه‌ها و الگوهای رفتاری در حوزه ورزش ملی را تحت تأثیر قرار داده است.

ب. تحلیل وضعیت ورزش ایران: در پژوهش حاضر با توجه به تحلیل مضمون انجام شده چهار مضمون توسعه اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی ورزش از طریق جهانی سازی به عنوان مضامین فرعی جهانی سازی ورزش شناسایی شدند.

جدول شماره (۶): مضامین سازمان‌دهنده پیامدهای جهانی سازی برای ورزش

مقوله اصلی	کد	مضمون سازمان‌دهنده	مضامین پایه
پیامدهای جهانی سازی برای ورزش: GI	M1eg1	توسعه اقتصادی ورزش از طریق جهانی سازی	افزایش سرمایه‌گذاری در ورزش در دنیا
	M1eg2		افزایش جریان سرمایه در ورزش دنیا
	M1eg3		حمایت مالی دولت‌ها از ورزش
	M1eg4		گسترش گردشگری ورزشی در دنیا
	M2pg1	توسعه سیاسی ورزش از طریق جهانی سازی	گسترش سازمان‌های بین‌المللی ورزشی
	M2pg2		ورزش و ارتقاء صلح جهانی
	M2cg1	توسعه ورزش تجاری از طریق رویدادهای ورزشی	گسترش تعامل فرهنگی با ورزش
	M2cg2		گسترش زبان ورزش در دنیا
	M2cg3		ارتقاء کیفیت زندگی در دنیا
	M2sg1	توسعه اجتماعی ورزش از طریق جهانی سازی	گسترش درک بین‌المللی با ورزش
M2sg2		توسعه ارتباطات مردم دنیا با ورزش	

مرور مضامین به دست آمده حکایت از آن دارد که مدیریت ورزش ملی و سیاست‌گذاری توسعه ورزش در جمهوری اسلامی ایران در بخش‌های مختلف اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی، کم‌وبیش در راستای جهانی‌سازی بوده است (حمزه‌لو و معین‌فرد، ۱۳۹۳، ص. ۲) و این امر پیامدهای مهمی برای جامعه ایران داشته؛ اما لزوماً در این زمینه موفق نبوده است؛ به‌عنوان مثال، عدم موفقیت در جذب سرمایه‌گذاری خارجی در ورزش یا عدم موفقیت در میزبانی رویدادهای بزرگ ورزشی در کشور، توسعه بسیار کمتر از ظرفیت جذب گردشگر ورزشی خارجی، کسب ناچیز کرسی‌های بین‌المللی در ورزش (حمزه‌لو و معین‌فرد، ۱۳۹۳، صص. ۱۸-۱۵).

۷. پیامدهای آزادسازی تجاری در عرصه ورزش

ورزش تجاری پدیده‌ای متمایز است که تجلی دقیق آن به نیروها و روابط احتمالی زمینه مورد نظر بستگی دارد. همانند فرایند نئولیبرال‌سازی، ورزش تجاری نیز می‌تواند از حیث ویژگی‌ها، آثار و پیامدها متنوع باشد (Fine & Saad-Filho, 2016, p. 690):

الف. تبیین کلی وضعیت: ورزش تجاری شده معاصر به‌عنوان محور در یک سیستم فراگیر و تهاجمی کنترل اجتماعی (نئولیبرال) عمل می‌کند (Hall, 2016, p. 235). تشکل‌های ورزشی صنعتی شده با ساختار سازمانی و سلسله‌مراتب مدیریتی از قبل تعیین شده، تمرکز بر سودآوری و کارایی اقتصادی را تصدیق می‌کنند. علاوه‌براین، صنعت ورزش به یک پدیده خودپایدار و خودتنظیم‌کننده تبدیل شده که از برنامه‌های کارشناسی و تخصصی، همایش‌ها و سازمان‌های حرفه‌ای، و نشریه‌های پررونق تشکیل شده است، و همگی مواردی را بازتولید می‌کنند که شبیه به آموزه‌های شرکت‌های نئولیبرال هستند (Newman & Falcous, 2012, p. 40). حتی بازی‌های المپیک که در سال‌های نه‌چندان دور سنگر آماتوریزم ورزشی بود و به شدت محافظت می‌شد، تحت تأثیر شرکت‌های نئولیبرال، دگرگون شده است (Boykoff, 2014, p. 45). مسلماً برجسته‌ترین جلوه‌های نئولیبرالیسم ورزشی موجود رویدادهای بزرگ ورزشی مانند جام جهانی فوتبال و بازی‌های المپیک و جهانی هستند که در راهبردهای توسعه شهری / منطقه‌ای / ملی بسیاری از مکان‌ها در سراسر جهان شرکت داده شده‌اند. این

ابتکارهای توسعه‌ای با محوریت ورزش، از طریق برجسته کردن یکی از تضادهای اصلی اقتصاد نتولیبیرال به طور معمول بر روی ایجاد مشارکت‌های عمومی و خصوصی متمرکز می‌شوند (Davies, 2016, p. 38; Fine & Saad-Filho, 2016, p. 690).

ب. **تحلیل وضعیت ورزش ایران:** در پژوهش حاضر با توجه به تحلیل مضمون انجام شده چهار مضمون گسترش ورزش تجارت‌محور، تبدیل شدن ورزش به صنعت، توسعه ورزش تجاری از طریق رویدادهای ورزشی و گسترش سرمایه‌گذاری در ورزش به‌عنوان مضامین فرعی آزادسازی تجاری ورزش شناسایی شده‌اند.

جدول شماره (۷): مضامین سازمان‌دهنده پیامدهای آزادسازی تجاری برای ورزش

مقاله اصلی	کد	مضمون سازمان‌دهنده	مضامین پایه
آزادسازی تجاری در ورزش: TL	A1TP	گسترش ورزش تجارت‌محور	گسترش محصولات ورزشی
	A3TP		گسترش سازمان‌های ورزشی تجارت‌محور
	A3Ti	تبدیل شدن ورزش به صنعت	ورزش تجاری‌شده به‌عنوان محور
	A3Ti		تماشای رویداد مروج صنعت ورزش
	A8Ti		ورزش به‌مثابه صنعت
	A5Te	توسعه ورزش تجاری از طریق رویدادهای ورزشی	بازی‌های المپیک مروج ورزش تجاری
	A3Te		رویدادهای بزرگ بین‌المللی مروج صنعت ورزش
	A3Tin	افزایش سرمایه‌گذاری بخش‌های مختلف در ورزش	جلب مشارکت عموم در ورزش
A3Tin	جذب سرمایه‌گذاری در ورزش		

مرور مضامین به‌دست‌آمده حکایت از آن دارد که به‌خاطر ابعاد مختلف و آثار گوناگون تجاری‌سازی، سیاست‌گذاران کلان ملی درخصوص نحوه مواجهه ورزش ایران با پدیده مهم «تجاری‌سازی» دچار نوعی سردرگمی است؛ به‌عنوان مثال، وضعیت حقوقی و مالکیتی باشگاه‌های حرفه‌ای نامشخص است در نتیجه تأمین و تخصیص اعتبارات به باشگاه‌های ورزشی حرفه‌ای که پیشرو تجاری‌سازی در ورزش هستند به‌صورت مبهم و در بیشتر موارد از بودجه مصوب دولتی است (رضایی و صالحی‌پور، ۱۳۹۷، ص. ۹۸).

همچنین تعدد مراکز قدرت و تصمیم‌گیری در بدنه ورزش کشور، تجربه پایین در برگزاری رویدادهای ورزشی بین‌المللی و ضعف در سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در ورزش به‌عنوان مشکلات ورزش کشور از منظر تجاری عنوان شده‌اند (رضایی و صالحی‌پور، ۱۳۹۷، ص. ۹۸). از دیگر مصادیق تجاری‌سازی ورزش می‌توان به ایجاد لیگ‌های مختلف حرفه‌ای در ورزش و به‌تبع آن نگاه صنعتی به ورزش، صرف هزینه‌های هنگفت برای تیم‌داری، توسعه شرکت‌های ورزشی فعال در عرصه‌های مختلف تجارت ورزش، تجاری‌شدن آموزش رشته‌های ورزشی و تجاری‌سازی محصولات و خدمات ورزشی (رضایی و صالحی‌پور، ۱۳۹۷، صص. ۹۸-۱۰۰)، اشاره کرد. در نتیجه می‌توان چنین بیان کرد که علی‌رغم اینکه جهت‌گیری‌ها و سیاست‌گذاری‌ها در ورزش جمهوری اسلامی ایران به‌سمت آزادسازی تجاری است؛ اما در بخش ورزش حرفه‌ای که برگزاری رویدادها، گسترش سرمایه‌گذاری و در مجموع تبدیل شدن ورزش به صنعت نمود پیدا می‌کند، به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم از منابع دولتی استفاده می‌شود (سلطان حسینی و دیگران، ۱۳۹۶، ص. ۵۱) و به‌عبارتی زیرساخت‌های تجاری‌سازی ورزش در جمهوری اسلامی ایران فراهم نشده است.

۸. پیامدهای مقررات‌زدایی در مدیریت ورزش

طبق آموزه‌های اقتصاد نئولیبرالی، بازارهای آزاد به‌عنوان بهترین وسیله برای پیشبرد همه اشکال پیشرفت، از جمله پیشرفت در حوزه فعالیت‌های ورزشی در نظر گرفته می‌شوند. این در حالی است که این مهم بدون عملیاتی نمودن سیاست‌هایی در راستای مقررات‌زدایی اصولاً غیرممکن است.

الف. تبیین کلی وضعیت: به‌عنوان یک طرح سیاسی، نئولیبرالیسم بر مقررات‌زدایی از بازارها (ملی، جهانی و فراملی)، کاهش نقش دولت (اما در عین حال حصول اطمینان از ادامه ایجاد و حفظ منافع بخش خصوصی توسط دولت)، و خصوصی‌سازی با هدف محدود کردن توانایی دولت‌ها برای «تداخل» با اصول بازار آزاد تأکید می‌کند (Fitzpatrick & Powell, 2019, p. 6). به‌عنوان یک دیدگاه فرهنگی، نئولیبرالیسم برای ترویج این ایده کار می‌کند که «دولت بزرگ» خطرناک است، فرایندهای خصوصی‌سازی کارآمدتر و مؤثرتر از بخش عمومی دیوان‌سالارانه هستند، و اینکه

نیروهای بازار همراه با افزایش مسئولیت پذیری فردی افراد را قادر می سازد تا مسئولیت پذیرتر و موفق تر باشند (Coakley, 2011, p. 73). در ورزش حالت های تقریباً یکسان خصوصی سازی و مقررات زدایی، منجر به شیوه های مصرفی متفاوت می شود که موجب توانمندسازی برخی شهروندان و سلب حقوق طبقاتی دیگر از جامعه می شود (Dubal, 2010, p. 132).

ب. تحلیل وضعیت ورزش ایران: با تحلیل مضمون پژوهش های مرتبط با پژوهش حاضر، دو مضمون فرعی با عنوان بازارهای آزاد و رقابتی در همه عرصه ها از جمله ورزش کاهش تصدی گری دولت ذیل مضمون اصلی افزایش مقررات زدایی در مدیریت ورزش شناسایی شدند.

جدول شماره (۸): مضامین سازمان دهنده پیامدهای مقررات زدایی برای ورزش

مقوله اصلی	کد	مضمون سازمان دهنده	مضامین پایه
پیامدهای مقررات زدایی برای ورزش: De	A7de1	بازارهای آزاد و رقابتی در همه عرصه ها از جمله ورزش	بازارهای آزاد و رقابتی در همه عرصه ها از جمله ورزش
	A3de2	کاهش تصدی گری دولت	افزایش رقابت بخش خصوصی با مقررات زدایی در ورزش
	A6de3		کاهش نقش دولت در ورزش و با مقررات زدایی

تحلیل مضامین به دست آمده نشان از آن دارد که در قوانین ورزشی جمهوری اسلامی ایران بر مقررات زدایی و رقابت پذیری در ورزش هم تأکید شده است. بند ۵۲ تا ۵۵ برنامه های عملیاتی مربوط به توسعه منابع و ساختار وزارت ورزش و جوانان در چهارچوب سیاست های اجرایی قانون برنامه پنجم توسعه در حوزه ورزش کشور این چنین بیان شده است: «بند ۵۲: زمینه سازی برای جذب و استفاده از ظرفیت های مردمی در نظام اداری»، «بند ۵۴: انعطاف پذیری و عدم تمرکز اداری و سازمانی با رویکرد افزایش اثربخشی، سرعت و کیفیت خدمات کشوری در حوزه ورزش» و «بند ۵۵: توجه به اثربخشی و کارایی در فرایندها و روش های اداری به منظور تسریع و تسهیل در

ارائه خدمات در حوزه ورزش کشور» (تصویب‌نامه در خصوص بسته اجرایی وزارت ورزش و جوانان، ۱۳۹۱). با تأکیدهای مختلف این سند نسبت به افزایش نقش بخش غیردولتی و تعاونی در امور مختلف ورزش کشور، همچنین توجه به کاهش قوانین و مقررات در اداره ورزش کشور، می‌توان این چنین استدلال کرد که پیرو سیاست‌های نئولیبرالی، برنامه‌ریزان ورزش کشور در صدد مقررات‌زدایی در ورزش هستند تا بخش غیردولتی بتواند با آزادی بیشتری فعالیت کرده و موجبات رشد و توسعه ورزش از این طریق فراهم شود. این رویکرد پیامدهای مثبت و منفی به همراه دارد که عبارت‌اند از:

اول. پیامدهای مثبت: به‌عنوان پیامد مثبت می‌توان به بهبود کیفیت خدمات ورزشی، افزایش رضایتمندی مشتریان اماکن ورزشی، صرفه‌جویی در هزینه‌ها و جلوگیری از اتلاف منابع و ایجاد انگیزه در بخش خصوصی و تعاونی اشاره کرد.

دوم. پیامدهای منفی: به‌عنوان پیامدهای منفی نیز می‌توان به کاهش رشد اقتصادی و افزایش بیکاری در کوتاه‌مدت، تعارض در حکمرانی ورزش و افزایش فساد در صورت فهم نادرست قوانین در بخش ورزش اشاره کرد.

نتیجه‌گیری

در دهه‌های اخیر سیاست‌های کلی حاکم بر حوزه ورزش ملی ایران کم‌وبیش از الگوی جهانی نئولیبرالیسم پیروی کرده و به‌همین خاطر شاهد بروز و گسترش مصادیق فرهنگ مزبور در عرصه فعالیت‌های ورزشی کشور هستیم که پیامدهای متعددی را برای کشور در پی داشته است. در این مقاله پیامدهای نئولیبرالیسم برای ورزش جمهوری اسلامی ایران در قالب پنج مضمون اصلی که برگرفته از ارکان اصلی نئولیبرالیسم است، تحلیل شده است. بدین‌منظور با استفاده از تحلیل مضمون پژوهش‌های موجود در موضوع حاضر، مضامین اصلی و فرعی مرتبط شناسایی شده‌اند. نتایج پژوهش حکایت از وجود دو دسته از پیامدهای مثبت و منفی دارد. ازجمله پیامدهای منفی می‌توان به موارد زیر اشاره داشت: افزایش فساد در ورزش، ترویج رقابت‌های ناعادلانه، عدم رعایت

هنجارهای اخلاقی، تعارض در حکمرانی ورزش و دور از دسترس شدن تربیت بدنی رایگان. از پیامدهای مثبت هم می‌توان به افزایش سرمایه‌گذاری در ساخت و تجهیز اماکن ورزشی، افزایش رشد اقتصادی، اشتغال‌زایی، اشاعه فرهنگ ورزش، افزایش صلح، دوستی و مشارکت اجتماعی و افزایش مشارکت مردم در اداره ورزش اشاره کرد. در مجموع ورزش تجاری کنونی که در کشور ما نیز تا حد زیادی ریشه دوانده، به‌عنوان یک رویه فرهنگی رایج که تا حدی هم سیاسی شده است، از نتولیرالیسم جدانشدنی به‌نظر می‌رسد. به‌همین دلیل حکمرانان ورزش در نظام جمهوری اسلامی ایران باید تلاش کنند تا ضمن آشنایی کامل با نسبت ورزش و نتولیرالیسم، حمایت دولت از ورزش را به شکل صحیحی انجام دهند؛ به‌نحوی که حمایت از ورزش حرفه‌ای که به‌عنوان نماد ورزش تجاری و مروج اصلی سیاست‌های محوری نتولیرالیسم است را به حداقل برسانند و به‌جای آن حمایت از ورزش همگانی و تربیتی را افزایش دهند. چیزی که به‌نظر می‌رسد در سال‌های اخیر به‌صورت شایسته‌ای مدنظر نبوده است.

شکل شماره (۲): پیامدهای نتولیبالیسم برای ورزش جمهوری اسلامی ایران

(طراحی توسط نویسندگان)

یادداشت‌ها

1. Coakley J.
2. Dubal, Sam
3. Andrews, D.L. & Silk, M.L.
4. John Alistair and McDonald Brent
5. Bjärsholm, Daniel and Norberg Johan R.
6. Boykoff, J.
7. Newman, J. & Falcous, M.
8. Individualism
9. Privatization
10. Globalization
11. Trade Liberalization
12. Deregulation

کتابنامه

- ابراهیمی، شهروز (۱۳۸۵). «حاکمیت فراوستفالیایا: جهانی شدن و تعامل حاکمیت ملی با حاکمیت بین‌المللی با تأکید بر جمهوری اسلامی ایران». *دانش سیاسی*، ۲(۲)، ۳۵-۵.
- اجتهادی، مصطفی و کشافی‌نیا، وحید (۱۳۹۸). «بررسی جامعه‌شناختی مخاطبان فرهنگ سلبریتی در اینستاگرام فارسی». *مطالعات رسانه‌های نوین*، ۵(۲۰)، ۱۱۳-۱۴۸.
- بهمنی، محسن؛ صابونچی، رضا و شریعتی فیض‌آبادی، مهدی (۱۴۰۱). «ورزش و تقویت امنیت ملی (مطالعه موردی: تهدید امنیتی ورزشی رژیم صهیونیستی)». *دانش سیاسی*، ۱۸(۱)، ۲۷-۵۴.
- پارکز، جانت؛ زنگر، بیورلی و کوارترمن، جروم (۱۳۸۲). *مدیریت معاصر در ورزش*. (محمد احسانی، مترجم). تهران: دانشگاه تربیت مدرس. دفتر نشر آثار علمی.
- تصویب‌نامه درخصوص بسته اجرایی وزارت ورزش و جوانان (۱۳۹۱). موضوع ماده (۲۱۷) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران، شماره ۲۴۶۲۵۵/ت/۴۸۵۲۷، به آدرس: <https://rc.majlis.ir/fa/law/show/840900>
- توحیدفام، محمد و طهرانی‌زاده، نیلوفر (۱۳۸۸). «نتولیبیرالیسم و همگرایی جهانی». *نشریه تحقیقات حقوق خصوصی و کیفری*، ۵(۱۱)، ۸۶-۶۵.
- جوشن‌لو، حسین و خانیها، نسرین (۱۳۹۱). «نتولیبیرالیسم و تأثیر آن بر توسعه اقتصادی در نظام جمهوری اسلامی ایران». *فصلنامه جغرافیا*، ۵(۲۳)، ۳۹-۱۷.
- حمزه‌لو، یوسف؛ معین‌فرد، محمدرضا و شوشی‌نسب، پروین (۱۳۹۳). «اثرات توسعه ورزش بر فرایند جهانی شدن جمهوری اسلامی ایران». *مطالعات راهبردی ورزش و جوانان*، ۱۴(۲۸)،

۳۹-۵۴

خبیری، محمد و الهی، علیرضا (۱۳۸۴). «مقایسه وضعیت باشگاه‌های لیگ حرفه‌ای فوتبال جمهوری اسلامی ایران با توجه به معیارهای یوفا و باشگاه‌های منتخب ژاپن، کره جنوبی، امارات و ترکیه». پژوهش در علوم ورزشی، ۳(۸)، ۳۴-۱۵.

خلیفه سلطانی، مرضیه؛ گودرزی، محمود؛ دهقان قهفرخی، امین و علی دوست قهفرخی، ابراهیم (۱۴۰۰). «ارائه مدل مسئولیت اجتماعی سلبریتی‌های ورزشی». مطالعات مدیریت رفتار سازمانی در ورزش، ۱۸(۱)، ۴۸-۲۹.

رضایی، شمس‌الدین (۱۳۹۶). «طراحی مدل درآمدزایی باشگاه‌های فوتبال جمهوری اسلامی ایران: با رویکرد گراند توری». پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی، ۶(۳)، ۱۱۶-۱۰۱.

رضایی، شمس‌الدین (۱۳۹۹). «طراحی الگوی خصوصی‌سازی در صنعت ورزش جمهوری اسلامی ایران». مدیریت و توسعه ورزش، ۹(۹)، ۱۱۰-۱۲۹.

رضایی، شمس‌الدین و صالحی‌پور، مژگان (۱۳۹۷). «تحلیل عوامل مؤثر بر توسعه صنعت ورزش جمهوری اسلامی ایران با رویکرد داده‌بنیاد». مدیریت منابع انسانی در ورزش، ۶(۱)، ۸۹-۱۰۷.

سلطان حسینی، محمد؛ رضوی، سیدمحمدجواد و سلیمی، مهدی (۱۳۹۶). «شناخت و اولویت‌بندی موانع خصوصی‌سازی صنعت ورزش فوتبال در جمهوری اسلامی ایران با رویکرد آنالیز چندمعیاره و کپ‌لند». مطالعات مدیریت ورزشی، ۹(۴۱)، ۳۶-۱۵.

شاهرخ‌شاهی، محمدباقر (۱۳۸۸). «خصوصی‌سازی در ورزش کاهش هزینه‌های دولت». هفته‌نامه برنامه، ۷(۳۱۰)، ۶۷-۸۱.

شریعتی فیض‌آبادی، مهدی (۱۳۹۸). «مطالعه تطبیقی دیپلماسی ورزش در توسعه روابط خارجی ایران و کشورهای منتخب». دانش سیاسی، ۱۵(۱)، ۱۲۵-۱۴۸.

شریعتی فیض‌آبادی، مهدی و گودرزی، محمود (۱۳۹۴). «جایگاه دیپلماسی ورزش در روابط بین‌الملل جمهوری اسلامی ایران؛ رویکرد کیفی مبتنی بر تحلیل محتوا». دانش سیاسی، ۱۱(۲)، ۱۲۷-۹۵.

قره‌خانی، حسن؛ سیف پناهی، جبار و فولادی حیدرلو، شهرام (۱۳۹۴). «طراحی مدل موانع خصوصی‌سازی باشگاه‌های فوتبال جمهوری اسلامی ایران». مطالعات راهبردی ورزش و جوانان، ۱۴(۲۸)، ۱-۱۶.

قنبرلو، عبدالله (۱۴۰۰). «تأثیر سیاست‌های نئولیبرال بر کارکرد علوم انسانی در جمهوری اسلامی ایران». جستارهای سیاسی معاصر، ۱۲(۲)، ۱۶۳-۱۹۳.

محمدی مغانی، حجت و قره‌خانی، حسن (۱۳۹۷). «طراحی و تبیین مدل نقش اقتصادی دولت در فرایند خصوصی‌سازی ورزش جمهوری اسلامی ایران». مدیریت ورزشی، ۱۰(۲)، ۳۶۷-۳۸۵.

محمدی مغانی، حجت؛ کاشف، سید محمد؛ هنری، حبیب و قره‌خانی، حسن (۱۳۹۵). «تحلیل عاملی نقش سیاسی دولت در اجرای سیاست خصوصی‌سازی صنعت ورزش». رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی، ۴(۱۳)، ۶۱-۷۲.

محمدی، حمداله و زیباکلام، فاطمه (۱۳۹۳). «نئولیبرالیسم و تجاری‌سازی تربیت: چالشی فراروی تربیت اخلاقی». پژوهش‌نامه مبانی تعلیم و تربیت، ۴(۲)، ۹۵-۱۱۶.

مشیری، سیدرحیم؛ رجبی، آریتا و رجایی، محمدعلی (۱۳۸۶). «بررسی و ارزیابی نقش توریسم ورزشی در توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و کالبدی شهرها». همایش منطقه‌ای راهکارهای توسعه از دیدگاه جغرافیا. دانشگاه آزاد اسلامی واحد آستارا.

نصیرزاده، عبدالمهدی و رضایی، شمس‌الدین (۱۳۹۷). «ضرورت تجزیه و تحلیل محیطی (SWOT) واگذاری باشگاه‌های فوتبال جمهوری اسلامی ایران (مطالعه موردی: باشگاه‌های

استقلال و پرسپولیس)». پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی، ۷(۱)، ۱۰۵-۱۱۵.

هاروی، دیوی (۱۳۸۶). تاریخ مختصر نئولیبرالیسم. (محمود عبدالله‌زاده: مترجم). تهران: نشر اختران.

- Andrews, D. L. & Silk, M. (2018). "Sport and neoliberalism: An affective-ideological articulation". *Journal of popular culture*, 51(2), 511-533.
- Bjärsholm, D. & Norberg, J. R. (2021). Swedish Sport Policy in an Era of Neoliberalism: An Expression of Social Entrepreneurship?. *Frontiers in sports and active living*, (3), 715310.
- Boykoff, J. (2014). *Celebration capitalism and the Olympic Games*. Routledge. June.
- Chelladurai, P. (2004). Group Dynamics in Sport, *Encyclopedia of Applied Psychology*, Elsevier, Pages 127-136.
- Coakley, J. (2011). "Ideology doesn't just happen: Sports and neoliberalism". *Revista da Associação Latinoamericana de Estudios Socioculturales Del Deporto*, 1(1), 67-84.
- Davies, W. (2016). *The limits of neoliberalism: Authority, sovereignty and the logic of competition*, Sage.
- Dubal, S. (2010). "The neoliberalization of football: Rethinking neoliberalism through the commercialization of the beautiful game". *International Review for the Sociology of Sport*, 45(2), 123-146.
- Evans, J. (2014). Neoliberalism and the future for a socio-educative physical education. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 19(5), 545-558.
- Fine, B. & A. Saad-Filho. (2016). *Thirteen Things You Need to Know About Neoliberalism*. Cultural Sociology Print.

- Fitzpatrick, K. & D. Powell (2022). *Critical pedagogy and neoliberalism*. *Movimento* 25.
- Foucault, M.; Davidson A. I. & Burchell, G. (2008). *The birth of biopolitics: lectures at the Collège de France, 1978-1979*, Springer.
- Gilbert, J. (2008). Anticapitalism and culture: Radical theory and popular politics, Routledge Publish. 12-13.
- Hall, S. (2016). 29 NOTES ON DECONSTRUCTING THE POPULAR. *People's History and Socialist Theory* (Routledge Revivals), 227.
- John, A. & McDonald, B. (2020). How elite sport helps to foster and maintain a neoliberal culture: The 'branding' of Melbourne, Australia. *Urban Studies* 2020, 57(6) 1184-1200.
- Littler, J. (2013). "Meritocracy as plutocracy: The marketising of Equality under neoliberalism". *New Formations*, 80(80), 52-72.
- Newman, J. & Falcous, M. (2012). "Mooringings and Movements: The Paradox of Sporting Mobilities". *Sites: A Journal of Social Anthropology and Cultural Studies*, 9(1), 38-58.
- Roberts, D. J. & Mahtani, M. (2010). Neoliberalizing race, racing neoliberalism: Placing "race" in neoliberal discourses. *Antipode*, 42(2), 248-257.
- Smith, N. (2003). Foreword. *The Urban Revolution*. Ed. Lefebvre, Henri. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2003. Vii-xxiii. Print
- Young, M. & Pinsky, D. (2006). "Narcissism and Celebrity". *Journal of Research in Personality*, (40), 463-71.